

RCKP KROSNO Nr 75 July 2010

# CROSCENA

KROŚNIENSKA SCENA KULTURY



1



4



2



5



3



6



DAWIDA RYLL

## Zaproszenie

Dobrze Ci z oczu  
powiało błękitem  
i nawet nocą wierzę  
w niebo  
twojej duszy

Lecz kiedy zechcesz światła  
na tym  
niebie  
PRZYJDŹ  
I cóż że księżyc po pełni  
zgubi nieco blasku  
Znajdziesz go w żarze  
czarnych oczu moich

Noszę go zawsze



Na okładce: Praca Juliany Slivkovej, lat 11 ze Svidnika/Słowacja, str.2 -1. Wystawę malarstwa Iwony Jankowskiej-Kozak (z lewej) otwiera dyrektor RCKP Dorota Cząstka, 2. Koncert noworoczny w RCKP w wykonaniu Studia Piosenki Swing kierowanego przez Lucynę Durał, 3. Wielki koncert noworoczny PSM Pro Musica, 4. Joanna Trzepiecińska – koncert walentynkowy w RCKP, 5. Artystyczne ferie w RCKP, 6. Laureatki Konkursu Kołęd i Pastorałek -Vladislava Lesnakova, Tamara Bogolova i Michaela Varcholikova ze Słowacji, Fot. W. Turek

## CROSCENA

Krośnieńska Scena Kultury  
Wydawca: Regionalne Centrum Kultur Pogranicza  
38-400 Krosno, ul. Kolejowa 1,  
tel. 013 432 18 98, 432 09 97  
e-mail: [crosцена@rckp.krosno.pl](mailto:crosцена@rckp.krosno.pl)  
[www.rckp.krosno.pl](http://www.rckp.krosno.pl)

Redakcja: Anna Bryła, Wacław Turek  
Skład komputerowy: Krzysztof Zygarowicz  
Druk: Hedom, Krosno, tel. 13 43 20 202  
Nakład: 500 egz.

**ISSN 1731-0296**

**W numerze:**

**3. Witryna RCKP**

Wystawy  
Blüthner, Irmeler  
Anielskie kołędowanie

**9. Rozmaitości**

Wielki koncert noworoczny  
*Wojciech Gąbka*  
Spotkanie członków SMZK  
*Wanda Belcik*  
Twórczość pedagogów na...  
Panna prześliczna od wilków  
*Jan Tulik*

**14. Poezja**

**18. Kolekcjonerstwo**

Medale z Janem Pawłem II...  
*Antoni Kubit*

**20. Przeczytane**

**Podium**

**21. Polecamy**

**22. BWA**

Lekcje w galerii sztuki..  
Portret Krosna  
*Marek Burdzy*

**24. Fotogaleria Grudysz**

Misteria bieszczadzkiej  
przyrody

**Muzeum Podkarpackie**

Ogniem i mieczem.  
Kadry z filmu

*K. Krępulec-Nowak*

**26. Muzeum Rzemiosła**

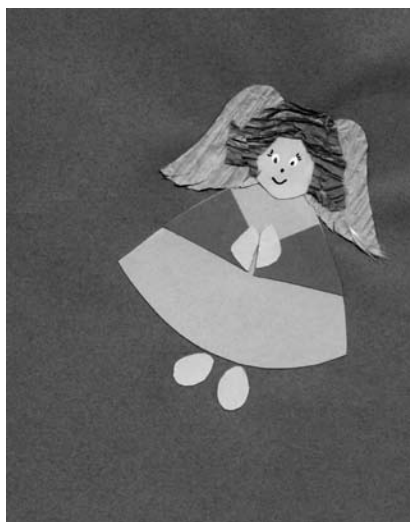
**Piwnica PodCieniami**

Terra Incognita  
*Rafał Koliński*  
Wystawa lalek  
*Bożena Paradysz*

**28. KBP**

Szczęśliwe Jedlicze ma..  
Poeta jest wolny. Ma swoje...  
*Jan Tulik*

**31. Konkursy**



## INSPIRACJE POGRANICZA

DWUDNIOWA (18 – 19 MARCA 2010) KONFERENCJA PODSUMOWUJĄCA PROJEKT „ANIOŁY POGRANICZA” REALIZOWANY PRZEZ GMINĘ KROSNO WE WSPÓŁPRACY Z MIASTEM SVIDNIK W RAMACH PROGRAMU WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ RZECZPOSPOLITA POLSKA - REPUBLIKA SŁOWACKA 2007- 2013 MIKROPROJEKTY ZOSTAŁA POMYŚLANA JAKO CYKL WYKŁADÓW, WARSZTATÓW ORAZ SPOTKAŃ ARTYSTYCZNYCH POŚWIĘCONYCH WSPÓŁPRACY POLSKO - SŁOWACKIEJ. TWÓRCZA AKTYWNOŚĆ PO OBU STRONACH GRANICY MA W PRZYSZŁOŚCI STAĆ SIĘ DOSKONAŁYM FUNDAMENTEM DLA DAJSZYCH REALIZACJI I INICJATYW. REALIZACJA WYDARZENIA W INSTYTUCJI KULTURY JAKĄ JEST REGIONALNE CENTRUM KULTUR POGRANICZA DODATKOWO ROZSZERZY STANDARDOWE DZIAŁANIA KONFERENCYJNE O KONCERTY, SPOTKANIA INTEGRACYJNE CZY PREZENTACJE ARTYSTYCZNE.



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI FUNDUSZ  
ROZWOJU REGIONALNEGO

## w y s t a w y



**1 – 28 lutego**

**„myśli niedokończone..**

Wystawa malarstwa Iwony Jankowskiej  
– Kozak

*Iluż z nas miało takie myśli... - powiedziała Dorota Cząstka, dyrektor RCKP podczas wernisażu. Jak często są one początkiem czegoś co istotne, znaczące. Trzeba wiele odwagi, by podzielić się tymi nieskończonymi myślami z zupełnie obcymi, odwiedzającymi wystawy ludźmi. Patrząc na prace na wystawie pani Iwony myśli są raczej, jak ona sama, pogodne, kolorowe i ciepłe, choć pełne*

*zadumy i wnikliwego spojrzenia na rzeczywistość.*

Iwona Jankowska – Kozak jest absolwentką Liceum Sztuk Plastycznych w Jarosławiu. Członek Związku Polskich Artystów Malarzy i Grafików w Rzeszowie. Wypowiada się w technice olejnej, akwareli, pasteli. Prowadziła warsztaty artystyczne dla dzieci i młodzieży w ramach projektu „Nasza przeszłość jest naszą przyszłością” i „Sztuka młodego człowieka”. Uczestniczyła w międzynarodowym projekcie „Sztuka bez granic”. Brała udział w ponad 60

wystawach (zbiorowe i indywidualne) w ciągu 9 lat. Jest uczestnikiem wielu plenerów krajowych i międzynarodowych. Bierze udział w konkursach i przeglądach artystycznych. Wspiera

aukcje charytatywne. Wiele prac znajduje się w kolekcjach muzealnych, prywatnych w kraju i za granicą. Laureatka licznych nagród i wyróżnień.

## **2 lutego – 15 marca „Trzecim okiem”**

Wystawa zbiorowa Fotoklubu RCKP

### **Patrzyć i widzieć**

Masowy rozwój ruchu fotoamatorskiego to naczelną - rzecz można - zadaniem terenowych towarzystw fotograficznych oraz fotoklubów, jak to ma miejsce w Regionalnym Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie.

Nasi amatorzy obiektywu nie wybierają jednego tematu. Ich nawykiem stało się mieć przy sobie aparat. Nagle dokonuje się cudowne i niepowtarzalne spotkanie autora z tematem. Co z tego wynika? Chwytają moment, bo przecież za chwili-

łą zniknie i nie da się do niego powrócić. I to należy cenić w fotograficznej postawie, która zdaje się mimowolnie mówić: może mi się nie udało... Potwierdzeniem tego, że jednak się udało sporej grupie krośnieńskich fotoamatorów jest zdobycie przez nich wielu nagród i wyróżnień w ogólnopolskich konkursach. Prezentowali swoje prace na wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą. Od wielu lat uczestniczą we współpracy ze słowackimi fotoklubami z Bardejova, Humennego, Koszyc i Rużomberku oraz fotoklubem z Miszkolca na Węgrzech i Użgorodu na Ukrainie. To pozwoliło na zorganizowanie w Krośnie ośmiu międzynarodowych plenerów

fol. W. Śliwiński



fotograficznych oraz udział naszych fotografów w plenerach u południowych sąsiadów.

Zestaw fotografii pokazanych na wystawie zatytułowanej *Trzecim okiem* stanowi wybór prac wykonanych w ostatnim czasie, a kluczem do tego wyboru była chęć przedstawienia różnorodnych postaw artystycznych reprezentowanych przez członków Fotoklubu RCKP. Każdy z uczestników tej wystawy za-

przyjaźniał się z fotografią poprzez odmienne doświadczenia. Spotkanie tak różnych osobowości i biografii stało się zatem znakomitą okazją do odkrywania i poznawania świata od nieznannej często strony, okazją, którą autorzy fotografii wspaniale potrafili wykorzystać.

Wszystkim pasjonatom – tym doświadczonym jak i początkującym – życzyć należy dobrego światła.

*Wacław Turek*

**15 lutego – 15 marca**

**„Siedzą i gadają”**

– wystawa rysunku

**Marzeny Rostkowskiej**

Wystawa rysunku to projekt „Marszrutka”, który jest częścią książki autorskiej o Ukrainie, a przede wszystkim obrazem ukraińskich kobiet spotykanych na dworcach, targach, ulicach. Barwnie ubranych, egzotycznych i niezwykle intrygujących dla malarza.

**Marzena Rostkowska** ur. 1983 r. w Krośnie, absolwentka PLSP w Krośnie oraz Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydziału Sztuki; dyplom - książka autorska „Marszrutka” w pracowni prof. Marka Sajduka (2009). Studentka I roku studiów podyplomowych na ASP w Krakowie, Wydział Scenografii. Brała udział w wielu plenerach malarskich, w tym kilku międzynarodowych. Swoje obrazy i rysunki pokazywała na wystawach indywidualnych



w galeriach sztuki w Krakowie, Krośnie, Sanoku, Jedliczu, Korczynie, Iwoniczu Zdroju, Frysztaku. Brała udział w wystawach zbiorowych m.in. w Krośnieńskim Domu Kultury, BWA w Krośnie, a także w galeriach w Gorlicach, Izabelinie, Sanoku, Frysztaku i Krempnej, Korczynie, Kamieńcu Podolskim. Tworzy ilustracje, rysunki, rzeźby miękkie z płótna, gąbek i filcu. Swoje prace publikowała m.in. w rzeszowskim roczniku kulturalnym „Krajobrazy” i miesięcz-

niku „Croskena”. Od dwóch lat pracuje w Muzeum Narodowym w Krakowie, gdzie prowadzi autorskie warsztaty plastyczne z dziećmi, młodzieżą, osobami niepełnosprawnymi i niewidomymi. Od września jest nauczycielem plastyki w SP nr 25 w Krakowie.

**Otwarcie wystawy 27 lutego br. towarzyszy koncert zespołu „Uda” – multiinstrumentalisty „Zmija”.**

ab

*Blüthner*

*Irmeler*  
pianina i fortepiany

**Regionalne Centrum Kultur Pogranicza z prawdziwą dumą pragnie powiadomić, że od stycznia do końca czerwca br. firma BLÜTHNER POLSKA, przedstawiciel Julius Blüthner Pianofortefabrik GmbH i Irmeler Piano GmbH, wypożyczyła nam bezpłatnie nowy koncertowy fortepian BLÜTHNER długości 280 cm.**

JULIUS BLÜTHNER założył firmę w Lipsku w 1853 roku. W 1910 roku zarządzanie firmą przejęli synowie Robert, Bruno i Max. Robert Blüthner, zgodnie ze swoimi zdolnościami, przejął prowadzenie spraw handlowych firmy zaraz po zakończeniu studiów i otrzymaniu w 1904 roku dyplomu doktora nauk prawnych. Bruno i Max Blüthner przeszli wszystkie etapy

i działy budowy fortepianów i pianin. W 1928 roku BLÜTHNER świętował swoje 75 lecie. Obchody uświetnione zostały wydaniem gazety okolicznościowej oraz stworzeniem jubileuszowego modelu fortepianu. Blüthner w ciągu tych 75 lat zagościł na wszystkich kontynentach. Na każdej scenie koncertowej chętnie widziano instrument tej marki. Blüthner stał się symbolem kultury muzycznej hołdującej najwyższemu wymaganiu i pięknu szlachetnego dźwięku w instrumencie. Może było to właśnie to, co skłoniło Piotra Czajkowskiego do napisania: „*Blüthner – to pełnia. Liryzm dźwięku porównywalny z ludzkim głosem musi do głębi inspirować każdego kompozytora. Blüthner jest piórem mojej twórczości*”. Po wojnie wielu przyjaciół i klientów wspierało rodzinę Blüthnerów w decyzji odbudowania fabryki. Wreszcie w roku 1948, po długim oczekiwaniu, mogli oni nabyć pierwsze instrumenty. Jednak możliwości wpływu rodziny Blüthner na zarządzanie zakładem były mocno ograniczone. Wraz z upadkiem muru berlińskiego otworzyły się nowe perspektywy





*Na fortepianie Blüthner gra Miho Kurihara z Japonii - koncert „Od Chopina do wspólnej Europy” w RCKP fot. W. Turek*

i po wielu latach ograniczeń w możliwościach działania na zasadach rynkowych. Pomimo konieczności rozwiązania problemów związanych z przebudową struktur sprzedaży należało rozwiązać także i wiele innych problemów, wśród których za najpilniejsze w zmieniających się warunkach - uznano przejście z powrotem przez rodzinę przedsiębiorstwa w całości. Ingbert Blüthner-Haessler, który przez wiele lat kierował przedsiębiorstwem, przejął z powrotem odebraną kiedyś część firmy i przeprowadził ją przez rafa pierwszych lat po przemianach. Obecnie firma dysponuje wspaniałą salą do ekspozycji instrumentów. Stale

stoi w niej przeszło 30 fortepianów do wyboru. Wszystkie modele można oceniać i testować w różnych ich wersjach. W trzech pozostałych pomieszczeniach prezentowanych jest ok. 50 pianin różnej wielkości i w różnej stylizacji. Pomieszczenia te stale wykorzystywane są na organizowane imprezy, a ze względu na swoje walory akustyczne podczas koncertów są chętnie odwiedzane przez gości.

*mbm*



Uczestnicy konkursu kołęd fot. W. Turek

## ANIELSKIE KOŁĘDOWANIE

W Dziecięcym Konkursie Kołęd i Pastoralek, który odbył się w Regionalnym Centrum Kultur Pogranicza 21 stycznia br. swoje umiejętności zaprezentowało 30 młodych ludzi z Polski i Słowacji. Godny zauważenia jest fakt wykorzystania żywego instrumentu w kołędach i pastorałkach przez wykonawców ze Słowacji. Oceniało jury pod przewodnictwem Mariusza Tarnożka- aktora, pieśniarza, znawcy muzyki ludowej.

*Konkurs był jednym z elementów projektu „Anioły Pogranicza” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Karpackiego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007– 2013*

*ab*

### NAGRODY

#### **KATEGORIA I - SP klasy 1 - 3**

Miejsce I - Marieta Fekova

Miejsce II - Aneta Aszlar

Miejsce III - Barbara Bacova

Wyróżnienie - Marcin Różycki

#### **KATEGORIA II - SP klasy 4 - 6**

Miejsce I - Michał Stryczniewicz

+ Ivana Migowa

Miejsce II - Marta Sołtysik

Miejsce III - Marianna Homzova

Wyróżnienie - Aleksandra Marć

+ Martika Paluch

#### **KATEGORIA III - gimnazjum**

Miejsce I - Aleksandra Dalmata

Miejsce II - Vladislava Lesnakova

Miejsce III - Kamila Leszczyńska

Wyróżnienie - Katarzyna Chorzępa

+ Marek Pulscak

#### **Kategoria IV - zespoły**

Miejsce I - Vladislava Lesnakova,

Tamara Bogolova i Michaela Varcholikova

Miejsce II - Tamara Bogolova i Natalia

Blaskova

#### **Wyróżnienie**

- Kinga Jasłowska i Skalska Karolina

## WIELKI KONCERT NOWOROCZNY „NOWOROCZNE ŻYCZENIA”

Jak zwykle wykonawcami koncertu byli uczniowie Prywatnej Szkoły Muzycznej I i II Stopnia PRO MUSICA w Krośnie – Anny i Adama Münzbergerów. Na początek w światowym repertuarze zaprezentowała się Pro Musica Grand Standard Orchestra pod dyrekcją Adama Münzbergera. Solo śpiewała Aleksandra Szmyd. Następnie w bloku kołędowym wystąpił starszy chór z solistami: Kamilą Wojczekowską, Anną Kaczmarzką, Klaudią Laskowską, Pawłem Krygowskim i Pawłem Nikody. Ponieważ w niedalekiej perspektywie były Dni Babci i Dziadzia, młodszy chór złożył seniorom śpiewane życzenia z okazji ich święta. Potem trzy grupy baletowe przedstawiły świąteczno-noworoczne impresje do muzyki Piotra Czajkowskiego z baletów „Dziadek do orzechów” i „Jezioro łabędzie”.

Po przerwie w światowych przebojach zaprezentowali się uczniowie Wydziału Wokalnego Szkoły Muzycznej II Stopnia. Solo i w zespółach śpiewali: Aleksandra Bleharczyk, Damian Michniewski, Monika Nowotyńska, Katarzyna Osekowska, Gabriela Siemion, Aleksandra Szmyd, Estera Turek oraz Paweł Nikody.

Po uczniach przyszła pora na ich mistrza. Z recitalem wystąpiła Anna Kamalska, która oprócz nauczania śpiewu w szkole PRO MUSICA, uczy w AM w Katowicach i Akademii Teatralnej w Warszawie. Od lat współpracuje z zespołem „Bajm”, śpiewała w zespole „Brathanki”. Obecnie wspólnie ze znanym kompozytorem Robertem Jansonem przygotowuje solową płytę.

Po tym pięknym recitalu, najstarsza i średnia grupa baletowa przedstawiły w „Karnawałowym mixie” propozycje na tegoroczny karnawał. Na finał wybrano wielki przebój Michaela Jacksona „We are the world”.

Pomysł koncertu, reżyseria, teksty, aranżacje, przygotowanie solistów, chórów i Pro Musica Grand Standard Orchestra: Anna, Dorota i Adam Münzbergerowie. Przygotowanie solistów i zespołów wokalnych oraz aranżacje – Anna Kamalska. Choreografia – Lucyna Durał. Reżyseria dźwięku i przygotowanie grupy smyczkowej – Wojciech Gąbka. Kostiumy – Anna Cząstka. Należy dodać że była to już 18. edycja koncertu noworocznego.

*Wojciech Gąbka*



*Anna Kamalska fot. W. Turek*

## SPOTKANIE CZŁONKÓW SMZK

„Spotkanie Noworoczne członków Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej jest okazją do podsumowania pracy w minionym roku i przedstawienia ogólnego planu działań w 2010 roku – 52 roku istnienia Stowarzyszenia” – stwierdził prezes Marian Terlecki podczas tradycyjnego styczniowego zgromadzenia regionalistów. Oprócz licznego grona członków organizacji uroczystość zaszczycili swoją obecnością - Bronisław Baran, wiceprezydent Krosna, Stanisław Słyś, przewodniczący Rady Miasta i Kazimierz Krężałek, przewodniczący Rady Powiatu Krośnieńskiego.

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Krośnieńskiej jest jedną z bardziej prężnych organizacji społecznych w Krośnie. Główne kierunki jego działania to upowszechnianie wiedzy i kultury regionu w formie wykładów, spotkań, sesji, prezentacji książek, sporadycznie wystaw, nadto działalność wydawnicza. Nie zaniedbuje organizacja budowania więzi pomiędzy członkami czemu służą między innymi wycieczki i okolicznościowe spotkania integracyjne oraz kontakty z oddziałami.

Te działania oraz aktywność Stowarzyszenia cenią władze miejskie i powiatowe, co akcentowali jej przedstawiciele obecni na spotkaniu. Bronisław Baran i Stanisław Słyś wyrazili uznanie dla pracy społecznej członków. Kazimierz Krężałek podziękował organizacji za „perfekcyjną” promocję powiatu na terenie kraju i poza jego granicami, za włączanie gmin powiatu do upowszechniania bogatej tematyki kulturowej i turystyczno-historycznej oraz za doświadczenia płynące z pracy społecznej.

Zadania zrealizowane w 2009 roku przedstawił prezes Marian Terlecki, a były to oprócz działalności organizacyjnej, imprezy dla członków i sympatyków, w tym 2 prezentacje książek, 5 wykładów, 3 spotkania i 3 wycieczki. Prezentowano książki: Ewy Beres „Krosno i jego samorząd w dobie autonomii galicyjskiej” i Jana Tulika „Legendy. Krosno i okolice”.

Bronisława Betlej, Zdzisław Gil i Tadeusz Łopatkiewicz wygłosili prelekcje w krakowskim oddziale Stowarzyszenia. Odbyły się spotkania: z członkami oddziału lubelskiego w Lublinie, z Kazimierzem Buczkim, prezesem Wydawnictwa KaBe i „Spotkanie na rodzinnej ziemi Krosno- Miejsce Piastowe”.

Ważnym wydarzeniem w życiu organizacji było uzyskanie pomieszczenia (stałej siedziby) w Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych przy ul. Grodzkiej 10. Umowę użyczenia podpisano z gminą Krosno w dniu 10 sierpnia 2009 roku.

Od ubiegłego roku Stowarzyszenie ma swoją stronę internetową, którą opracował i jest jej administratorem Tadeusz Łopatkiewicz. Strona zawiera aktualne informacje o działalności organizacji, wydawnictwach, posiada piękną szatę graficzną i bogatą galerię fotograficzną. Stowarzyszenie włączyło się również poprzez przekazanie własnych wydawnictw i dokumentów do budowy Krośnieńskiej Biblioteki Cyfrowej, którą realizuje Krośnieńska Biblioteka Publiczna. Zadania te zrealizowano dzięki zaangażowaniu członków i wsparciu władz samorządowych Krosna oraz placówek kultury w mieście i powiecie.

W planach na 2010 rok ma Stowarzyszenie osiemnaście zadań, a wśród nich wydanie V tomu studiów o Krośnie oraz

dwu innych publikacji o tematyce regionalnej.

*Wanda Belcik*

## TWÓRCZOŚĆ PEDAGOGÓW NA WYSTAWIE W ZAKOPANEM

W Galerii STRUG Zespołu Szkół Plastycznych im. Antoniego Kenara w Zakopanem 6 lutego br. otwarta została wystawa prac nauczycieli Liceum Plastycznego w Krośnie. Ich autorami są: Krzysztof Antosz, Bogdan Biernat, Paweł Leszega, Kazimierz Łach, Elżbieta Skóra, Mirosław Szudy, Grzegorz Tomkiewicz, Piotr Wójtowicz. Do ich grona dołączyli Roman Górka i Władysław Kandefer, przebywający już na emeryturze.

Dla pedagogów krośnieńskiej placówki jest to miejsce wyjątkowe. W szkole tej przez wiele lat pracował jako nauczyciel, a także jej dyrektor Tadeusz Brzozowski

– artysta malarz, pedagog, wychowawca młodzieży. Jego osoba wybrana została na patrona krośnieńskiego liceum i jest otoczona szczególną pamięcią. Jak powiedział Zbigniew Gleń – dyrektor LP w Krośnie, wystawa, na której zaprezentowano 61 prac zyskała uznanie wśród zakopiańskich plastyków. Wernisażowi towarzyszyła bardzo przyjazna atmosfera, a gościnnie przygrywała góralska kapela.

Zakopiańska wystawa łączy się z obchodzonym w tym czasie jubileuszem 30-lecia Liceum Plastycznego w Krośnie.

*wt*



*Autorzy wystawy przed Galerią „Strug” w Zakopanem. fot. K. Antosz*

## PANNA PRZEŚLICZNA OD WILKÓW

Kościół obchodzi 2 lutego święto Matki Boskiej Gromnicznej. To uroczysta pamiątka Oczyszczenia Marii, „oczyszczenia” położnicy przez złożenie w ofierze „pary synogarlic lub dwojga gołębiat”.

Wierni w kościele na pamiątkę Oczyszczenia święcą gromnicę - zazwyczaj grubą świecę. Świecy tej - zwłaszcza dawniej - przypisywano wielkie znaczenie. Wszak ową cudowną świecę wielcy panowie otrzymywali niekiedy z rąk samego papieża. Chłopi nad poświęconą w Gromniczną świecę grzeją sobie czubki palców, by im się nie robiły zadziory; gdy ją zgaszą, okadzają się jej dymem, chroniąc się w ten sposób przed guzami.

Poświęconą gromnicą, przyniesioną z kościoła drugiego lutego, wypalano na tragarzu krzyżyk. Jeżeli trzy krople wosku upadły szczęśliwie na dłoń, wiedziano, że to wróżba pomyślna. Zapalano od tej świecy trzy małe świeczki i jeśli któraś zgasła, wrócono, że ten umrze najwcześniej. Gromnica zwykle, wraz ze święconą palmą, wisiała na poczesnym miejscu w izbie. Powinna przecież być pod ręką. Ustrojona wianuszkami kwiatów paliła się przed obrazem Matki Bożej w każde maryjne święto.

Gromnica towarzyszyła konającym, zapalano ją i stawiano w oknie w czasie wichury i piorunów, chroniła od wszelkiego złego. Lano też gromnicę z wosku białego, i zwano ich światło „jarzącem”. Miały one inne nieco zadanie – służyć tylko radosnym chwilom, związanym z uroczystościami kościelnymi, jak na przykład podczas adoracji Najświętszego Sakramentu.

### Gromniczna

Gromnica - od staropolskiego: gromny, huczny - chroniła także od wilków. Na Gromniczną kobiety nie powinny były motać przędzy, by wilk w nią się nie wplątał i potem trzymał się zagrody przez cały rok. Zwłaszcza w księżycową lutową noc ogarniał wioskę strach przed głodnymi wilkami, ale i przed rabusiami.

Jeszcze dziś w domach można spotkać oleodruk z wizerunkiem Matki Boskiej Gromnicznej. Na przykład na odbitce obrazu Piotra Stachewicza intryguje nas nastrój treści obrazu: gwieździsta noc, stapiająca się ze śniegiem na tle zagrody, Matka Boska odpędza płomieniem gromnicy watahę szczerzących kły wilków. Bo wilk jeszcze przed wiekiem był zwierzęciem groźnym, „szafarzem wszelkiego zła, porywaczem dzieci i druhem jeszcze groźniejszych wilkołaków” - jak przypomina Józef Szczypka w „Kalendarzu polskim”.

O Matce Boskiej Gromnicznej powstały podania i legendy. Przetrawały niektóre do dziś. Jak ta, która opowiada o dziewczynie wziętej w jasyr przez Tatarów. Dziewczyna modliła się żarliwie do Matki Boskiej Gromnicznej prosząc o zmiłowanie, i stało się - wróciła pod rodzinną strzechę - jaskółką; śpiewała jakby nadal wdzięcznie utrudzonym rodzicom.

Kazimiera Hłakowiczówna w swym wierszu „Wilk Gromniczny” opowiada nie o wilku odpędzonym przez Marię, ale odwrotnie - o wilczku gonionym przez rozwścieczonych chłopów. Maria ochroniła wilczka i później, gdy świeciła gromnicą „pośród zamieci, toż

i Gromniczny Wilk za swą Panią jarzył ślepiami”.

W innym jej wierszu odzywa się ów wielki „mroźny” strach:

*O, Panno Prześliczna*

*Gromniczna*

*po ogień Twój święcony*

*wiszący nad woskiem gromnic*

*przez kołący i wyjące wilki*

*idę bez wszelkiej obrony...*

## Lute wilki

Echa minionego czasu? Obaw i powagi – a nie zna podobno siły grozy ten, który nie słyszał z bliska wycia głodnych wilków nocą. Luty i tak rozpoczyna się przecież powagą Gromniczej – tego dnia zostajemy się ostatecznie z okresem Bożego Narodzenia, nazajutrz już choinki nie uświadczysz w żadnym domu. Następuje pełnia karnawału. Luty, znaczy srogi, bywał także – a może i jest nadal – zwiastunem wiosny. Wincenty Pol w „Roku Myśliwca” pisał: „Na gromnicę rozchodzą się wilki z gromady, niedźwiedź rozwała budę, jeżeli mróz tęgi, a poprawia i okrywa ją, jeśli odwilż i łagodne powietrze; budzi się na gromnicę z zimowego snu borsuk i wychodzi na świat po raz pierwszy z jamy; i na gromnicę wylatują skowronki polne, wdzięczne zwiastuny wiosny, a śpiewacy Matki Boskiej na srokatym polu”.

Z tymi skowronkami na Gromniczną – jako niepewnie... Ale podobno, jeśli w wigilię Gromniczej (1 lutego) ptak napije się już wody z koleiny na drodze, to będzie jeszcze długa i twarda zima.

O wilkach i Gromniczej pisali wielcy i pomniejsi pisarze, jak Kazimierz Władysław Wójcicki w słynnych ongiś

„Starych gawędach i obrazach”. Wspominał on siarczyste mrozy, jakie zapamiętał z przełomu stycznia i lutego: „2 lutego siódma na zegarze, a tu już zaczęto porządkować komnaty i wykładać jałowcem. Tadeusz odmawiał pacierze i w drżących rękach przesuwał różaniec. Miała sobie bekieszę baranami podbitą”. I dziś odczuwamy dzięki takiemu obrazowi smak powstańczej tułaczki, którą opisywał dyskretnie, by moskiewskiego cenzora *nie podrapać*. Wójciki wspomina także powiedzonka z „Dworzanina” Łukasza Górnickiego: „*że głód najlepszy kucharz*”. I prawie wszędzie czai się na chłopa, a i szlachciurę, gdy na kiepskiej stąpa podeszwie.

Jan Tulik



Wizerunek z obrazka odpustowego

JAN BELCIK

**Duma**

Przecież cała klasa  
podsuwała ci tę najprostszą  
z odpowiedzi  
jaką jest pokora

Ale nie –  
ty wybrałeś hardość

Rozpierała cię młodość  
i ta niepokromiona dziewicza  
duma

Do której powracamy zawsze  
z nieukrywanym sentymentem  
i jakże często z poczuciem  
niezawinionej nieuchronności klęski  
której przez nią doświadczymy

Ale już sami  
tylko przed sobą  
zacieramy jej granice  
kompromisu

ALICJA BĄK

**Być**

Jesteśmy duszkami w ramach  
ogrodzeni murem obojętności

Jesteśmy podobni do robotów  
wciąż takich samych  
ciągle boimy się świata ludzi  
schowani pod stołem

Przekroczyłam ten próg  
nikt nie podał mi ręki  
ale wierzę że było warto

EWA MACHOWSKA

**Gwiazda**

Chciałam być gwiazdą  
Najjaśniejszą świecącą  
Motylem najbarwniejszym  
O największych skrzydłach  
Chciałam być kwiatem  
Najdłużej kwitnącym  
Który nie przekwitnie  
Nawet wśród kryształów lodu  
Stać się płomieniem niegasnącym  
Nawet na wietrze  
Drzewem nie powalonym  
Przez burze

Do czasu kiedy zrozumiałam  
Że jestem tylko człowiekiem

TERESA KRUKOWSKA-FRĄCZEK

**Miłość**

Nigdy nie jest za późno  
by cię napotkać  
szukałam twojej twarzy  
wykrzykiwałam imię twoje  
odnalazłam  
namaluję twój portret

Zawieszoną we mgle  
diamentową  
kropelką rosy  
obudziłeś mnie

Splnęła po mych ustach  
pachniesz  
polnymi kwiatami



JANINA ATAMAN

\* \* \*

nie umiem gromadzić  
pieniędzy  
ani wierszy

talent który  
od ciebie otrzymałam  
nie podwoiłam  
nie potroiłam  
nie zakopałam

zgubiłam  
gdzieś po drodze

stanę przed tobą  
któregoś dnia

bezzadna  
z pustymi rękami

spłukana do  
ostatniego wiersza

KAMIŁA RACHWAŁ

**Zagubiony cień stróża**

Kolejna  
nuta ciszy posłana na ziemię.  
To mój biały anioł  
uwięziony w czasie szuka cienia.  
Zgubił.

On-nieomyślny i zawsze mądry.  
Zgubił.

Nie mówi,  
dokąd doszedł w ciemnych  
poszukiwaniach.

Chce znaleźć szybko.  
Bez niego nie anioł.

Szuka cienia, którego nie miał,  
a znalazł.

TADEUSZ MASŁYK

**Biały koń**

nasz biały Koń  
biega  
w jasnych pejzażach  
naszych wyobraźni

przystaje  
i patrzy dookoła  
wiatr chyli trawy  
i rozwiewa mu grzywę  
blask jego oślepia  
przenosi złote promienie  
na niezapomnianie  
pełni prawd  
które mamy w sobie

to znów biegnie  
sobą rozjaśnia horyzont  
aż po zenit  
i wbiega do bezczasu  
to w naszym śnie  
tym z dzieciństwa  
z teraz  
przybliża nas do siebie

LESŁAW JAN URBANEK

**Podróż w nieznane**

błądę dolinami wolności  
zachwycony blaskiem motyli skrzydeł

a za horyzontem południa  
już zakwitły kwiaty zwątpień

więc cicho stąпам po rosie zmroku  
od ciemności oddzielam ciemność

i pomysły z kolaży chwil  
utrwałam drżeniem niepewności

# WIECZORY KARNAWAŁOWE

## Koncert Zbigniewa Wodeckiego



## Waldemar Malicki – wieczór żartów muzycznych



## Grupa Rafała Kmity



## Inauguracja Międzynarodowego Roku Chopinowskiego



## MEDALE Z JANEM PAWŁEM II POWSTAŁE W KROŚNIE

**Krzysztof Chwaleba** - krośnieński graver, zakończył prace nad serią medali pt. „Śladami pielgrzymek Jana Pawła II po Polsce”. Wykonał benedyktyńską pracę w ciągu 8 lat (2001-2009). Pomysł na wykonanie tego dzieła zrodził się tuż po wizycie papieża w Krośnie w 1997 roku. Od pomysłu do ostatecznej decyzji rozpoczęcia prac nad serią medali minęło prawie 4 lata. W tym czasie projektant odbył niezliczoną ilość konsultacji z kręgami kolekcjonerskimi i kościelnymi zbierając materiały potrzebne do wykonania modeli medali. Koło Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego w Krośnie objęło patronat honorowy nad tym dziełem.

Seria ta liczy 80 medali wykonanych w brązie o śr. 70 mm metodą odlewu, następnie patynowanych. Istota rzeczy tkwi w tym, że medale te powstały w pracowni Krzysztofa Chwaleby w całości, od komputerowego projektu graficznego, we współpracy z synem Grzegorzem, poprzez wykonanie modelu w sztucznym tworzywie, odlanie we własnej odlewni, obróbkę mechaniczną,

a na końcu położenie patyny i polerowanie.

Medale te dokumentują wszystkie wizyty Ojca Świętego w ojczyźnie. W większości na awersach tych medali, oprócz daty i herbu miejscowości, artysta przedstawił ołtarze, przy których celebrowane były msze przez papieża lub znane obiekty sakralne. Na rewersach zaś przedstawił m.in. sceny ze spotkań papieża ze znanymi Polakami, osoby które zostały błogosławione przez J. Pawła II czy urywki tekstów homilii.

Medale tej serii od początku stały się celem kolekcjonerów nie tylko w Polsce, ale również poza granicą. Świadczą o tym recenzje z wystaw, które miały miejsce m.in. na Zamku Królewskim w Warszawie, w Katedrze Płockiej, Bibliotece Gnieźnieńskiej, galeriach Londynu, Nowego Jorku, Rzymu czy Muzeum Podkarpackiego w Krośnie. Od kwietnia ub. roku medale są wystawiane w kręgach polonijnych na Ukrainie (m.in. w Drohobyczu, Borysławiu, Lwowie). Ostatnio autor medali otrzymał zaproszenie do Kijowa, by zaprezentować





swoje małe dzieła sztuki w Galerii Soboru Kijowskiego.

Medale te zostały opisane w wielu katalogach wystawowych m.in. w katalogu wystawy z kolekcji Wojciecha Grabowskiego z Londynu, która miała miejsce w 2006 roku na Zamku Królewskim w Warszawie (w tym czasie seria nie była jeszcze kompletna).

W załączeniu do artykułu prezentujemy 3 medale związane z pielgrzymką Ojca Świętego na Podkarpaciu w 1997 roku (Krosno, Dukla, Miejsce Piastowe), będące częścią tej serii.

W tym miejscu należy podkreślić, że Krzysztof Chwaleba jest projektantem i wykonawcą największej w świecie ilości różnych medali związanych z osobą Jana Pawła II. Liczba ich przekroczyła już 110 sztuk. W chwili obecnej artysta pracuje nad nowymi projektami medali, na których udokumentuje pielgrzymki papieża po świecie! Życząc mu wytrwałości, oczekujemy na pierwsze medale z nowej serii.

*Antoni Kubit  
Prezes Oddziału Polskiego  
Towarzystwa Numizmatycznego w Krośnie*





## Antoni Adamski

### ARTYŚCI PODKARPACIA

Książka jest najnowszą publikacją o współczesnej sztuce Podkarpacia. Zawiera szkice o 28 artystach działających w tym regionie lub z nim związanych. Mowa w niej o trzech pokoleniach twórców: od Mariana Strońskiego (1892 – 1977) po Łukasza Huculaka urodzonego w 1977 r.; od przedstawicieli odmiennie pojmowanego realizmu (np. Cezariusz Kotowicz i Janusz Szpyt) po awangardę - cokolwiek ten termin znaczy (Józef Szajna czy Tadeusz Kantor). Antoni Adamski ur. w 1948 roku w Zakopanem. Historyk sztuki i krytyk artystyczny, emerytowany dziennikarz.

*Wydawnictwo Libra w Rzeszowie*

### Leśne Fotografie 2009

Na ubiegłoroczną edycję konkursu Leśne Fotografie, którego organizatorem jest Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, a współorganizatorami: Tygodnik Nowe Podkarpacie i Telewizja Polska Oddział Rzeszów nadesłano aż 414 zdjęć, wykonanych przez 149 autorów z całej Polski. Jurorzy nie

przyznali jednak pierwszej nagrody, przyznali dwie drugie. Trzecią nagrodę otrzymał **Stanisław Klimek** z Krosna, za zdjęcie pt. „Usypianie”. Z sześciu wyróżnień równorzędnych, jedno otrzymał **Antoni Panek** z Krosna. Obydwaj są członkami Fotoklubu Regionalnego Centrum Kultur Pogranicza.

*- W tym roku, mimo relatywnie wysokiego poziomu nadesłanych prac, trudno było nam jednoznacznie wskazać zwyciężcę, dlatego nie przyznano pierwszej nagrody – uzasadnia Jacek Szarek, przewodniczący jury. – Wiele zdjęć trzeba było też odrzucić mając na względzie etykę fotografowania przyrody. Nasze zastrzeżenia wzbudzały zwłaszcza zdjęcia nocnych ptaków robione przy użyciu lampy błyskowej, czy też fotografie piskląt lub młodych zwierząt wykonane z bardzo bliska. Nie możemy przecież promować tak ostrej ingerencji w żywą naturę.*



„Usypianie” Fot. St. Klimek



## Wytańczone nagrody

11 lutego br. w Miejskim Centrum Kultury w Leżajsku odbył się Międzywojewódzki Przegląd Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych „Ab-rakadabra”. Zespoły prezentowały się w 3 kategoriach wiekowych i różnych stylach tanecznych: taniec nowoczesny, towarzyski, widowisko taneczne i różne formy. Pod uwagę brano opracowanie

choreograficzne, dobór muzyki i kostiumu, poziom prezentacji, oryginalność i wrażenie artystyczne. Krośnieńska grupa „**Crazy Dance&Twister Boys**”, tańcząca hip hop i break dance, według oceny jury okazała się najlepsza w kategorii 7 – 20 lat i zdobyła I nagrodę. Wyróżnienie w przeglądzie otrzymał także zespół taneczny „**Kleks IV**” z RCKP.

**6 marca, godz.18.00, RCKP**

**Janusz Radek –**

**„Koncert na głos i ręce”**

Artysta prezentuje swoje największe hity – od niezwykłych interpretacji piosenek z Piwnicy Pod Baranami, po własne autorskie kompozycje.

W programie: Sur le pont d’Avignon, Groszki i róże czy Kiedy u... kochanie. Wokaliście towarzyszy krakowski pianista Paweł Piątek.

**7 marca, godz.16.00, RCKP**

**„Być kobietą”**

Koncert z okazji Dnia Kobiet w wykonaniu zespołów artystycznych RCKP. Wystąpią zespoły taneczne *Kleks*, *Strecz*, *Crazy Dance & Twister Boys*, Studio Piosenki *Swing* oraz Miejska Górnicza Orkiestra Dęta.

## 10 marca, godz.19.00, RCKP Koncerty ...za kurtyną – Kellie Rucker

Pochodząca z Los Angeles amerykańska wokalistka i harmonijkarka bluesowa karierę rozpoczęła ponad 25 lat temu. Jako siedemnastolatka założyła swój pierwszy zespół bluesowy Blues for Breakfast. Przez lata swoje umiejętności doskonaliła z wieloma grupami. Artystka wydała trzy albumy: „Ain't Hit Bottom”, „Church of Texas”, „Kellie Rucker, Music of Soul Return”.

## 21 marca, godz.19.00, RCKP PEJZAŻE MUZYKI

Recital **Kai Danczowskiej**, znakomitej polskiej skrzypaczki, z towarzyszeniem córki, Justyny Danczowskiej - fortepian. W programie: W.A. Mozart, Ch. W. Gluck, E. Elgar, H. Wieniawski, E. Granados, A. Dvorak.

*opr. ab*

## BWA

### 12 lutego – 5 marca PORTRET KROSNA poplenerowa wystawa malarstwa

Biuro Wystaw Artystycznych w Krośnie poprzez wystawę poplenerową zamierza realizować ideę kształtowania świadomości estetycznej mieszkańców miasta i pomnażania zbiorów dzieł sztuki. Istotnym celem Galerii jest systematyczne budowanie kolekcji malarstwa współczesnego. Stworzone dogodne warunki twórcze dla artystów – gości, a przez ich osobiste odczucia głębsze zrozumienie miasta Krosna, jego mieszkańców i ich spraw wpłynęły na wyjątkowe zobrazowanie wizji twórczej.

## ZIMOWE SZALEŃSTWO FILMOWE W ARTKINIE

### Europejski Tydzień 19 - 24 lutego

**artkino**  
KROŚNIA

E-mail: kino@rckp.krosno.pl



- |                          |   |
|--------------------------|---|
| <b>19 II godz. 19.00</b> | <b>Obcy we mnie</b><br>prod. Niemcy, dramat, bilet 8 zł             |
| <b>20 II godz. 19.00</b> | <b>Kocham cię od tak dawna</b><br>prod. Francja, dramat, bilet 8 zł |
| <b>21 II godz. 19.00</b> | <b>Delta</b><br>prod. Węgry, dramat, bilet 8 zł                     |
| <b>22 II godz. 19.00</b> | <b>Świat jest wielki</b><br>prod. Niemcy, dramat, bilet 8 zł        |
| <b>23 II godz. 19.00</b> | <b>Galerianki</b><br>prod. Polska, obyczajowy, bilet 10 zł          |
| <b>24 II godz. 19.00</b> | <b>Motyl i skafander</b><br>prod. Francja, dramat, bilet 6 zł       |

W ślad za hasłem promującym miasto, które określa je jako położone „w wyjątkowym miejscu i niepowtarzalne”,



Marek Pokrywka - Dom na skarpie



pragnęliśmy zapraszając artystów oraz stwarzając im warunki do twórczej pracy - w sposób właściwy dla artystycznego języka - zweryfikować tę opinię poprzez indywidualne, autorskie spojrzenie każdego z nich.

W wystawie poplenerowej udział biorą: Grzegorz Bednarski z Krakowa, Miriam Kavuličova-Tomasiakova, Martin

Zbojan i Kamil Jurašek z Preszowa na Słowacji, Serhij Michnowskij ze Lwowa na Ukrainie, Anna Korzec, Andrzej Korzec, Antoni Nikiel i Marek Pokrywka z Rzeszowa oraz Elżbieta Kardamasz-Cieszyńska, Andrzej Cieszyński i Jerzy Capiński z Przemysła.

*Marek Burdzy*

## LEKCJE W GALERII SZTUKI - PRZYGODA Z PLASTYKĄ

Biuro Wystaw Artystycznych w Krośnie zaprasza nauczycieli i uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów na wyjątkowe spotkania przy sztalugach... Proponujemy przeprowadzenie lekcji plastyki w Galerii Sztuki. W salach wystawowych Biura Wystaw Artystycznych zaaranżowane zostaną na potrzeby lekcji profesjonalne pracownie rysunkowo-malarskie. Zawodowo przygotowany pracownik Galerii poprowa-

dzi zajęcia plastyczne w zakresie rysowania perspektywy, studium martwej natury, a w dalszej kolejności zagadnienia malarskie. Sądzimy, że taka forma lekcji jest wyjątkowo atrakcyjna tak dla uczniów jak i dla nauczyciela. Mamy nadzieję, że spotkania przy sztalugach w Galerii Sztuki na długo pozostaną w pamięci i pomogą w pełnym rozwoju osobowości uczniów. Bliższe informacje pod nr. tel. 13 432 61 87



## FOTOGALERIA GRUDYSZ

**10 lutego – 10 marca**

**Misteria bieszczadzkiej przyrody**

**Jacek Szarek – wystawa fotografii**

Autor filmów i książek przyrodniczych, krajoznawczych i historycznych, fotograf przyrody. Otrzymał szereg prestiżowych nagród, w tym m.in. I nagrodę



na IX Międzynarodowym Festiwalu Filmów Turystycznych „Tour Film” w Poznaniu (za film „Poznaj prawdziwe Bieszczady”). Na VIII Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym „Parki Narodowe” zdjęcia Jacka Szarka zdobyły pierwsze nagrody w obydwu kategoriach konkursowych „Przyroda” oraz „Człowiek w parku narodowym”. Kolejny sukces osiągnął podczas IV Ogólnopolskiego Festiwalu Fotografii Przyrodniczej w Krynicy Zdroju, gdzie przyznano mu nagrodę za najlepszą wystawę festiwalu. W 2009 r. otrzymał Nagrodę Loreta przyznaną przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych za szczególne osiągnięcia w popularyzacji wiedzy przyrodniczej m.in. za film „Żubr jest dziki w Bieszczadach”. Jest członkiem krośnieńskiego Fotoklubu RCKP, pracuje w TVP Rzeszów.

## MUZEUM PODKARPACKIE

**5 lutego – 15 kwietnia**

**Ogniem i mieczem.**

**Kadry z filmu**

13 października 1997 r. w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu Helena zatrzepotała rżęsami, machnęła war-koczem i Skrzetuski się zakochał. Tak rozpoczęła się historia powstania jednej z największych i najbardziej kosztownych polskich superprodukcji – „Ogniem i mieczem” w reżyserii Jerzego Hoffmana. A właściwie historia ta zaczęła biec ku swemu końcowi, gdyż pierwszy klaps był właściwie zwieńczeniem starań reży-

sera o powstanie filmu, trwających od lat osiemdziesiątych. Sytuacja polityczna kraju bardzo mocno nie współgrała z patriotycznym, narodowym i antyukraińskim wydzwaniem Sienkiewiczowskiej powieści, więc dopiero zmiany lat dziewięćdziesiątych przyniosły przychylność dygnitarzy oraz odpowiednie warunki do realizacji tak dużego projektu. I tak rok 1999 przyniósł polskiej kinematografii trzygodzinną epicką opowieść będącą ekranizacją pierwszej części „Trylogii”. Po „Panu Wołodyjowskim” (1969) i „Potopie” (1974), ostatnio nagrodzo-

nym Złotymi Kaczkami i uznanym najlepszym filmem historycznym stulecia, polscy widzowie i miłośnicy Sienkiewicza, dzięki niezłomnej wierze, wizji i uporowi Jerzego Hoffmana, otrzymali upragnioną ekranizację trzeciej części cyklu. Reżyser po raz kolejny udowodnił, że potrafi mistrzowsko łączyć wątki miłosne z batalistyką, trafnie portretować swoich bohaterów i ukazywać ich losy w sposób barwny i ciekawy, jednocześnie kreśląc dbałą kreską bogate tło historyczne.

W Muzeum Podkarpackim w Krośnie zwiedzać można wystawę poświęconą na poły obrazowi Hoffmana, na poły historii i kulturze materialnej szlacheckiej XVII w. Rzeczpospolitej. Trzon ekspozycji stanowią bowiem niemi bohaterowie filmu – rekwizyty.

W salach Pałacu Biskupiego powstały swoiste kadry, wykreowane ręką ich twórców, znakomitych fachowców w swej dziedzinie - scenografa Tomasza Biernawskiego i rekwizytora – Grzegorza Giercuskiewicza. Tomasz Biernawski po wieloletniej współpracy z Zespołami Filmowymi uzyskał pierwszą kategorię dekoratora wnętrz i drugiego scenografa. Specjalizuje się w militariach, kostiumach wojskowych i tematyce „etnograficznej”. Współpracował w tym zakresie z Grzegorzem Giercuskiewiczem przy takich produkcjach, jak „Quo Vadis” Jerzego Kawalerowicza, „Stara Baśń” Jerzego Hoffmana czy najnowszy film Agnieszki Holland „Janosik. Historia prawdziwa”.

Zdjęcia do „Ogniem i mieczem” trwały 118 dni. Zużyto 130 km taśmy filmowej. Skansen w Sierpcu odegrał rolę dworu w Rozłogach, Biskupin stał się siczą kozacką, a Zbaraż zbudowany został na

poligonie w Biedrusku koło Poznania. Do potrzeb filmu zaadaptowano również m.in. skansen w Zubrzycy Górnej na Orawie, zamek i Kaplicę św. Trójcy w Lublinie, zamek w Pieskowej Skale, Fort Sanguszki w Warszawie, Bramę Krakowską w Ojcowie, a nawet spichlerz w Wilanowie, należący do SGGW. Zdjęcia kręcono m.in. w kamieniołomach i na Skalkach Twardowskiego w Krakowie, na Młocinach pod Warszawą, w Szuminie koło Łącka, na poligonie w Zielonce, w Klimkówce i na Zalewie nad Ropą koło Szymbarku, wreszcie w imponujących dekoracjach zbudowanych w atelier WFDiF w Warszawie. O skali całego przedsięwzięcia zdecydował ogromny pietyzm, z jakim odtworzone zostały XVII-wieczne wnętrza, kostiumy, militaria i nawet najdrobniejsze rekwizyty. Scenografia zachwyca. W 1999 r. jej twórca – Andrzej Haliński otrzymał nagrodę na XXIV Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni. Współpracowało z nim sześciu innych fachowców z tej dziedziny. Kilkunastoosobową ekipą dekoratorów wnętrz kierowały takie specjalistki jak: Albina Barańska i Joanna Dzwonnik. Zespołem kilkudziesięciu autorów znakomitych kostiumów zarządzali: Magdalena Tesławska i Paweł Grabarczyk. Militariami zajął się wspomniany wyżej autor krośnieńskiej wystawy – Tomasz Biernawski i dziewięciu jego współpracowników. Całość prac konsultowano na bieżąco ze specjalistami z zakresu historii, historii sztuki, szermierki i fechtunku czy jeździectwa, aby jak najwierniej odtworzyć realia XVII-wiecznego Królestwa Polskiego.

Część prac tych wybitnych polskich fachowców, twórców znakomitego filmo-



wego mirażu można oglądać w Krośnie. Stał tu namiot Jeremy, sala narad Jana Kazimierza, główna izba dworu w Rozłogach, w której Kurcewiczowie polegli z ręki Bohuna i kąpiel gospody, w której gościł Zagłoba. Zobaczyć można również najbardziej charakterystyczne postaci: Wołodjowskiego, Podbipiętę,

Chmielnickiego, Tuhaj-Beja oraz licznie reprezentowaną na ekranie – polską husarię. Ekspozycję uzupełniają meble z epoki, przedmioty codziennego użytku, tkaniny, biżuteria, szkło oraz oczywiście militaria.

*Katarzyna Krępulec-Nowak*

## MUZEUM RZEMIOSŁA PIWNICA POD CIENIAMI

**4 – 28 lutego**

### **Terra Incognita** Wystawa malarstwa Rafała Kolińskiego

Wystawa zorganizowana w związku ze zdobyciem w 2008 roku przez Rafała Kolińskiego I miejsca w konkursie debiutu 5. Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”.

„**Terra Incognita**” to tytuł cyklu malarzkiego tworzonego przez mnie przed kilku laty. Cyklu, który stał się zarysem dla kolekcji prezentowanej na niniejszej wystawie. Punktem wyjścia dla jego powstania był człowiek i jego konfrontacja z tym, co nieodgadnione, nieznanne i niepewne. Był wyrazem poszukiwań własnej drogi twórczej, próbą znalezienia odpowiedzi na pytania, ja-

kie zwykle zadaje sobie młody człowiek zbierający pierwsze poważne życiowe doświadczenia.

Prezentowane przeze mnie malarstwo jest malarstwem figuratywnym. Nie interesuje mnie jednak ciało ludzkie samo w sobie, fizyczność czy szczegół anatomiczny. Nie uprawiam aktu czy portretu. Nie maluję przedstawień postaci ludzkiej sensu stricte. Moje obrazy nie są zapisem zaobserwowanej w naturze sytuacji, relacji figury i przestrzeni czy rejestracją jakiegoś wrażenia, ale raczej próbą pochwycenia tego, co niematerialne i niepokojące, owego duchowego rozedrgania, tak charakterystycznego dla człowieka współczesnego.

Intryguje mnie człowiek w jego sferze emocjonalnej i duchowej, niejednokrotnie pochwycony w sytuacjach krańcowych. Obnażony wobec niedoskonałości świata ujawniającej się w niemożności pogodzenia idei czy wartości uniwersalnych ze sferą indywidualnych pragnień

i wartości subiektywnych, bezradny wobec oczywistych sprzeczności.

Stany zagrożenia, upadek czy zwątpienie z równą siłą, co pasja, miłość, pragnienie piękna i dobra obecne są w mojej twórczości. Przeplatają się i zazębiają, znajdując odbicie w ekspresyjnie malowanych, mięsistych scenach nacechowanych silnie osobistym indywidualnym symbolizmem.

Poprzez malarstwo staram się odnaleźć prawdę o człowieku, drogę do niego i do samego siebie i szerzej, drogę do poznania, zrozumienia świata i zasady, która decyduje, że tak często pojawiają się w nim skrajności, wypaczenia, patologie i zło. Maluję brutalnie, naturalistycznie, lecz nie po to, by szokować czy bulwersować. Wynika to raczej z intensywności doznań, przeżyć, wspomnień i obrazów, jakie noszę pod powiekami. „Wszystkie smutki można znieść - twierdzi Isaak Dinesen - gdy ujmie się je w historii lub opowie o nich historii”. Może i ja staram się właśnie swoje doświadczenia i negatywne odczucia dotyczące świata poprzez sztukę oswoić.

*Rafał Koliński*

**Rafał Koliński** - urodził się w 1978 roku w Sieradzu. Od 1998 związany jest z Łodzią, gdzie w 2008 r. ukończył Akademię Sztuk Pięknych na Wydziale Tkaniny i Ubioru. Dyplom zrealizował w pracowniach Tkaniny Unikatowej prof. Aleksandry Mańczak i Malarstwa prof. Tadeusza Śliwińskiego. Stosowane przez Rafała Kolińskiego formy wypowiedzi artystycznej to malarstwo, tkanina unikatowa, obiekty, rysunek. Artysta ma na swoim koncie kilka wystaw indywidualnych, udział w wystawach zbiorowych i konkursach.



*Rafał Koliński Dytyk w czerni*

16 – 28 lutego

## Wystawa lalek

Pastereczka i kominiarczyk, księżniczka na ziarnku grochu, Calineczka, świniopas, żołnierz i baletnica - te i inne z 12 znanych i mniej znanych bohaterów z bajek Hansa Christiana Andersena będzie można oglądać przez cały okres ferii zimowych. Lalki wykonała Anna Polarusz, ukraińska artystka i aktorka,



założycielka Pracowni Teatralnej „Ani-Rusz” przy Laboratorium Twórczym w Warszawie.

**Anna Polarusz** - ukończyła wydział reżyserii Instytutu Kultury w Kijowie. Pracowała w Kijowskim Teatrze Marionetki. Obecnie mieszka i pracuje w Polsce. Razem z grupą młodzieży projektuje i wykonuje lalki teatralne, marionetki, scenografie, kostiumy teatralne oraz wystawia spektakle. Ma na swoim koncie udział w kilku festiwalach sztuki lalkarskiej oraz kilka wystaw indywidualnych m.in. „Pod białymi skrzydłami” w Muzeum Archeologicznym w Warszawie, „Ani rusz” w Ciechanowie i „Muza Nowego Tysiąclecia” w Warszawie. W swoich pracach ciekawie łączy świat teatru ze światem plastyki. Sceny z bajek i baśni są starannie wyreżyserowane, tworzą nastrój, magię i tajemniczość.

Wystawie towarzyszy projekcja wybranych bajek H. Christiana Andersena oraz warsztaty teatralno-lalkarskie pt. „Rękawiczka”.

Mecenasem wydarzenia jest Jerzy Krzanowski - Konsul Honorowy Ukrainy w Rzeszowie

*Bożena Paradysz*

## KROŚNIĘSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

### Szczęśliwe Jedlicze – ma swego piewcę

Promocja niezwyklej książki Zdzisława Łopatkiewicza „O Jedliczu i około Jedlicza” miała miejsce 20 stycznia br. w Czytelni Głównej. Autor na ponad 400 stronach przedstawił historię miejscowości, zawarł w tej publikacji unikalne materiały fotograficzne i kopie dokumentów.

Zdzisław Łopatkiewicz napisał „o Jedliczu” książkę niezwykłą. Zadziwi ona czytelników z wielu powodów. – tak brzmi pierwsze zdanie „Przedmowy” do tej pracy pióra prof. Władysława Lubasia. - Jest to w pełni uzasadniona diagnoza – istotnie to książka niezwykła, żmudna praca nad nią musiała trwać przez lata – podkreślił autor znakomitej książki o uczestnictwie patriotów nasze-

go regionu w Powstaniu Styczniowym Marian Terlecki, prezes Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej, które było głównym organizatorem uroczystej prezentacji dzieła Łopatkiewicza.

„O Jedliczu i okolo Jedlicza” jest pracą na temat tytułowej miejscowości. Autor nie zamierzał opisywać okolic Jedlicza, co zaakcentował podczas spotkania. Niemniej jednak czytelnik dowie się wiele o np. znanych rodach polskich jak Stawiarscy, którzy m.in. w lwiej części ufundowali obecnie sprawujący rolę kultu kościoł czy Tarnowscy, Miłkowscy, Kuropatniccy. Monografia ta jest więc i po części zarysem dziejów Polski, wszak rody miały swe siedziby i ich działalność stawała się w sposób naturalny pracą na rzecz kraju. Nitki losów owych rodów rozpięte były pomiędzy m.in. Tarnobrzegiem a Lipinkami, Goricami i oczywiście Jedliczem, sięgały nawet na Zaolzie.

Zdzisław Łopatkiewicz sporą rolę przypisał artystom, którzy walnie przyczynili się do chwały tego środowiska.

Wspomina o Marii Konopnickiej, która w Jedliczu wysiadła z pociągu hucznie witana, gdy miała osiąść w nieodległym Żarnowcu – dworze zakupionym dla niej ze składek jako dar narodowy. Autor podkreślił wagę prac architektów – Jana Sas Zubrzyckiego, wg którego projektu wzniesiono jedlicki neogotycki kościół ale i o niezrealizowanym projekcie świątyni Władysława Ekielskiego. Pomieszczona została także obszerna informacja o nieistniejącym już XVIII-wiecznym drewnianym kościele w Jedliczu. Ważnym artystycznym akcentem w dziejach Jedlicza są kościelne witraże J. Wałacha, czy kontakty z malarzem J. Mehofferem. Historia miejscowości ma swoje tło, w tym gospodarze i społeczne. W tym informacje związane z tworzeniem się popularnych przed wojną Kas Stefczyka, o roli Żydów w tym środowisku i ich tragicznych losach w czasie okupacji.

„O Jedliczu...” to więcej niż dziesiątki ważnych przypisów, ale takich tak ułożonych w tej książce, że często stanowią oddzielną „opowieść” o prezentowanym wydarzeniu czy faktcie. Łopatkiewicz (a na swój sposób to praca rodzinna, wspierała go w tym dziele jego żona Stanisława oraz synowie Tadeusz i Piotr) skonstruował książkę na tyle przejrzystą, że mimo iż jest ona ponad wszelką wątpliwość pracą naukową, skrupulatnie stworzoną, jest jednocześnie podaną w sposób przystępny, każdy może czytać „O Jedliczu...” jak przyjazną opowieść. W dodatku autor barwnie komentował prezentowane na ekranie zdjęcia, zachęcająco opowiadał o nieznanym faktach z dziejów Jedlicza, snuł przypuszczenia co do nieznanym wydarzeń.

Całość ubarwia wspomniana już strona edytorska. Poczynając od estetycznie



*Zdzisław Łopatkiewicz podpisuje książkę  
fot. W. Cichoń*

zaprojektowanej okładki, poprzez mapki na wykłękach, po spisy ilustracji, bibliografię, dokumenty etc., zgodnie ze sztuką tworzenia prac naukowych.

Autor na odwrocie karty przedtytułowej pomieścił niezwykłą dedykację: Szkole mojej w pałacu Stawiańskich poświęcam. Wierzę, że ten wzruszający akcent jest czytelny nie tylko dla mieszkańców Jedlicza. Takich osobliwych gestów rzadko doświadczają miasta, środowiska.

Praca Zdzisława Łopatkiewicza jest równocześnie kolejnym – o wiele więcej niż

przyczynkiem – dokonaniem w palecie publikacji na temat regionu związanego z okolicami Krosna. Widać w niej żywe współdziałanie członków Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej, którzy chętnie użyczali swej wiedzy czy pamiątek.

Erudycja, wiedza z zakresu mediewistyki, onomastyki, wreszcie wypływająca z kart tej książki miłość do środowiska i regionu – oto równie ważne, co dokonania naukowe, atuty tej monografii.

Jan Tulik

## Poeta jest wolny.

### Ma swoje terytorium

27 stycznia odbyło się spotkanie z poetą, autorem tekstów piosenek i znanym działaczem społeczno-kulturalnym Janem Lusznią. Spotkanie rozpoczęła piosenka w wykonaniu Alicji Majewskiej (z zespołem „Partita”) z muzyką Antoniego Kopffa i słowami Jana Luszni. Przypomnijmy, kim jest znakomity krośnianin Jan Luszni. Krośnianin, absolwent krośnieńskiego „Kopernika” i Uniwersytetu Jagiellońskiego (filologia polska – praca magisterska na temat: *Sztuka reportażu Melchiora Wańkowi-cza*). Z zawodu nauczyciel – z wielopokoleniowej rodziny nauczycielskiej, obecnie na emeryturze. Czynny uczestnik życia kulturalnego i społecznego Krosna od ponad 40 lat: współpracował od lat 60. ze znanymi zespołami muzycznymi: „Rybałci” Antoniego Kopffa, „Grupa E” Krzysztofa Kasprzyka, „Gest” Jerzego Jajugi, „Vitro-band” Adama Münzbergera (jako autor tekstów piosenek), członek estradowego zespołu nauczycielskiego pod kierun-

kiem Jana Trzemzalskiego, organizator i prowadzący wojewódzkie przeglądy szkolnych zespołów artystycznych. Należał do Korespondencyjnego Klubu Młodych Pisarzy „Pogórze” w Krośnie, obecnie jest członkiem Klubu Litera-



Fot. W. Cichoń



ckiego przy RCKP. Autor tomiku „Kameno, przebacz” (1983) oraz wierszy drukowanych w almanachach poetyckich wydawanych corocznie przez KDK (obecnie RCKP), w „Croszenie”, wcześniej w „Nowinach”, „Nowej Wsi”, „Podkarpaciu”, także w zbiorowej edycji „Miłośnicy pięknego słowa” (1988). Piosenki z tekstami Jana Luszni nagrane zostały w Polskim Radiu Rzeszów (zespół „Rybałci”), ukazały się też na płycie zespołu „Partita” i harcerskiego zespołu „Wołosatki”; piosenka „Ballada o bieszczadzkiem świątku” (z muzyką A. Kopffą) miała swoje wykonanie w telewizji. Niebawem ukaże się kolejny tom jego wierszy, wraz z poetyckimi tekstami piosenek, które powstały w ostatnich latach.

Podczas spotkania Jan Luszni najpierw opowiadał o swoich latach krakowskich, kiedy to studiował m.in. u prof. Kazimierza Wyki, o czasach, w których Kraków był rzeczywiście stolicą kulturalną kraju, a „Piwnica pod Baranami”, wraz z jej niezrównanymi artystami, nie miała sobie równych w Polsce. Następnie krośnianie słuchali z uwagą wspomnień z czasów

świątliwości „muzycznego Krosna” – czyli o zespole Rybałci” i Antonim Kopffie jako jego gwiazdzie, przy czym Luszni wymienił szereg ważnych dla muzycznej kultury nazwisk krośnian, wspomniawszy także o „pięknych meteorach”, które wywędrowały w szeroki świat, w tym także o takich wokalistkach jak Agata Sawicka i Lora Szafran, czy o organiście soliście Józefie Chomiku.

Z okazji poetyckiego wieczoru wydany został pierwszy arkusz poetycki z motywem z wiersza „Ecce poezja” J. Luszni – *Poeta jest wolny jak mało kto / Ma swoje terytorium.* – wracamy do domów wzruszeni, a jednocześnie jakby z materialną cząstką klimatu tej poezji, zawartą w trwałym arkuszu – powiedział Tadeusz Łopatkiewicz, znany regionalista, autor wielu publikacji, w tym książkowych, o naszym regionie. Arkusz (pod red. Jana Tulika, w opracowaniu graficznym Stanisława Wójtowicza), planowany jest jako biblioteczne wydawnictwo cykliczne, prezentujące autorów związanych z Krosnem.

Jan Tulik

## 55. OGÓLNOPOLSKI KONKURS RECYTATORSKI Krosno 31 marca 2010

Warunkiem udziału w konkursie jest przygotowanie repertuaru nie prezentowanego w poprzednich OKR i odpowiadającego założeniom turnieju. Uczestniczyć mogą osoby uczęszczające do szkoły ponadgimnazjalnej i starsze. Konkurs przeprowadzany jest w formie 4 turniejów: turniej recytatorski - uczestnicy występują w 2 kategoriach: młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i dorosłych,

turniej poezji śpiewanej - uczestnicy występują bez podziału na kategorie, wykonawca jest solistą, turniej teatrów jednego aktora - także bez podziału na kategorie oraz wywiedzione ze słowa. Zgłoszenia w terminie **do 20 marca 2010 r.** prosimy przesyłać na adres: Regionalne Centrum Kultur Pogranicza, 38-400 Krosno ul. Kolejowa 1, lub e-mail: [rckp@rckp.krosno.pl](mailto:rckp@rckp.krosno.pl), tel./fax 013 43 218 98. Informacji udziela Henryk Wichniewicz. Regulamin i karta zgłoszenia na stronie [www.rckp.krosno.pl](http://www.rckp.krosno.pl)

## II MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FOTOGRAFII MŁODYCH w Jarosławiu

Konkurs otwarty dla fotografujących którzy nie ukończyli 30 lat. Nagrodą jest prezentacja 8 wybranych propozycji wystaw podczas trwania Festiwalu. Autor najlepszej otrzyma roczne, bezpłatne stypendium w Warszawskiej Szkole Reklamy, do wyboru tryb dzienny lub zaoczny. Każdy z uczestników może zgłosić 3 propozycje wystaw. Każda powinna składać się z min. 6 max 30 zdjęć. Do zgłoszenia należy dołączyć wypełniony formularz zgłoszeniowy, zdjęcia nadsyłać w formie plików jpg. lub tif. Długość krótszego boku każdego zdjęcia minimalnie powinna wynosić 1000 px. maksymalnie 2000 px. Zgłoszenia należy nadsyłać na adres mailowy: konkurs@mffm.pl lub listownie na płytach CD/DVD na adres Klub Młodych Fotografów, pl. Mickiewicza 6, 37-500 Jarosław z dopiskiem „Konkurs Fotografii Młodych” **do 31 marca 2010 r. do god. 23:59**, w przypadku zgłoszeń drogą listowną liczy się data stempla pocztowego. Więcej informacji na stronie festiwalu [www.mffm.pl](http://www.mffm.pl)

## XVII MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL TAŃCA, Gorzów Wielkopolski 25-30 czerwca 2010

Festiwal ma charakter konkursowy. Uczestniczą zespoły folklorystyczne i zespoły różnych form tanecznych, zespoły folklorystyczne przyjeżdżają z własną muzyką. Preferowane będą zespoły z własną kapelą. Wiek uczestników 7–20 lat, nie dotyczy członków kapeli, zespoły mogą liczyć do 35 osób. Program koncertu: zespoły folklorystyczne do 15 min; inne formy tanecz-

ne 1 lub 2 tańce o łącznym czasie do 8 min. Opisane płyty DVD zawierające program konkursowy oraz wypełnione i podpisane dokumenty (kartę zgłoszenia, listę uczestników, repertuar koncertu konkursowego, zobowiązanie finansowe) należy przesłać do **31 marca 2010 r.** na adres: XVII Międzynarodowy Festiwal Tańca Młodzieżowy Domu Kultury, ul. Teatralna 8, 66-400 Gorzów Wlkp. Polska. Tel./fax +48 95 722 85 75, Dyrektor Festiwalu Krzysztof Szupiluk, tel. + 48 602 381 795, [www.festiwal.gorzow.pl](http://www.festiwal.gorzow.pl), e-mail: [biuro@festiwal.gorzow.pl](mailto:biuro@festiwal.gorzow.pl)

## KONKURS FOTOGRAFICZNY „SPOKO - FOTY”

Zamiarem organizatora jest pozyskanie swoistego autoportretu młodego człowieka. Uczestniczy młodzież w wieku od 13 do 19 lat. Warunki konkursu: zestaw kilkunastu fotografii połączonych ze sobą myślą przewodnią, walorami fabularnymi lub poznawczymi zamknięty w spójną i atrakcyjną wizualnie kompozycję plastyczną o charakterze dwuwymiarowym (plansza, plakat, collage, tableau) lub trójwymiarowym (rzeźba, instalacja przestrzenna). Wszystkie prace muszą być czytelnie opisane na karcie zgłoszenia i w miarę możliwości również na pracy. Prace wykonane zgodnie z wymogami regulaminu należy przekazać lub przesłać w opakowaniu zapewniającym bezpieczne dotarcie przesyłki **do dnia 30 kwietnia 2010 r.** na adres: Dom Kultury „Idalin”, Radom 26-600, ul. Bluszczowa 4/8, tel./fax. (048) 365-27-17. Wszelkich informacji dotyczących konkursu udziela Dariusz Stelmach, tel./fax. 048 3652717.



*Marzena Rostkowska z cyklu Siedzą i gadają, technika własna*

- Projekty graficzne
- Druk offsetowy i cyfrowy
- Wielkoformatowy druk solwentowy
- Reklamowe i ozdobne torby papierowe

[www.hedom.pl](http://www.hedom.pl)

DRUKARNIA  
**HEDOM** 

38-400 KROSNO, ul. Kletówki 54a, tel./fax 13 432 02 02, e-mail: [biuro@hedom.pl](mailto:biuro@hedom.pl)



**Galeria jednego zdjęcia**  
**Łukasz Kozłowski**